

СУ „Васил Левски“, Троян

гр. Троян, п.к. 5600, ул. "34 Троянски полк", № 43

0670 627 72, 642 87, 638 26

e-mail: vlevski_school@abv.bg

| 1

Утвърдил: .....

(Директор: Розалина РУСЕНОВА)

Програма

за превенция на ранното напускане

на училище

2017/2018 учебна година

разработена въз основа на чл. 263

от Закона за предучилищното и училищното образование

приета от Педагогическия съвет на проведено заседание

с Протокол №.....

СУ „Васил Левски“, Троян

контакти: директор: 0670/62772; канцелария: 0670/64287; e-mail: vlevski_school@mail.bg

Съдържание

I. Увод.....	3
II. Анализ на проблема	3
III. Дейности по превенцията на ранното напускане на училище.....	4
Основни принципи	4
Анализ на причините за възможно напускане	5
Интервенция при риск от преждевременното напускане на училище	6
Основни политики за преодоляване на риска от (ранно) напускане на училище ..	6
Изисквания към конкретните дейности.....	6
Общи комплексни дейности.....	6

I. Увод

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. | 3

В по-далечен аспект тя е част от политиката за предотвратяване или преодоляване на социалното изключване на уязвими групи или лица в риск.

Основен документ, формиращ държавните политики в областта на задържането на учениците в училище, е *Препоръка на Съвета на Европейския съюз от 28 юни 2011 г.*, засягаща политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище (2011/С 191/01), на базата на която е изградена *Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система* (2013–2020). Конкретните дейности за реализиране на тази стратегия са заложили в *План за изпълнение на Стратегията*.

Концепцията на училището е разработена в контекста на *Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване*, на предложената от Европейската комисия „Стратегия за интелигентен устойчив растеж Европа 2020“ и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на всички деца на възможности за най-добър старт в живота.

Оперативни документи, взети предвид при разработване на настоящата Програма, са:

- ✓ Стратегия за развитие на училището през периода 2016–2020 година;
- ✓ Закон за предучилищното и училищно образование като основен документ за българското образование, както и произтичащите от него държавни образователни стандарти;
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015–2020);
- ✓ План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на етническите малцинства (2015–2020)
- ✓ Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014–2020)
- ✓ Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 година
- ✓ Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието

II. Анализ на проблема

Проблемът с ранното напускане на училище е фундаментален за образователната система на Република България и на Европа като цяло. В началото на учебната 2017/2018 година „връщането“ на необхванатите ученици в учебници бе поставено като основна задача на МОН.

Същевременно в работата на СУ „Васил Левски“ този проблем има специфични измерения. Независимо че в училището се обучават около една четвърт от учениците на общината, на практика са отбелязани единични случаи на отпадане от образователната система. Причините са няколко:

- ✓ като цяло в община Троян проблемът с потенциалното невключване в образователната система и възможностите за последващо отпадане се решава своевременно като част от общинските политики; на практика голям брой от национално представените рискове за отпадане на училище са преодолени на първия етап от изпълнение на *Плана за изпълнение на Стратегията* (2013–2016);
- ✓ статутът на средишно училище позволи както включването в специфични национални проекти за задържане на учениците в училище (напр. целодневна организация на учебния ден), така и получаване на финансиране на дейности за улесняване на достъпа до образование (безплатен транспорт);
- ✓ многогодишната училищна политика в социалната сфера компенсира рисковете пред определени групи ученици (осигуряване на учебници и учебни помагала; индивидуални помощи за семейства и др., осигуряване на безплатен транспорт на неправеоимащите);
- ✓ училището показва високо качество на образованието и интересът към обучение в него е висок;
- ✓ в гимназиален етап се реализира държавен план-прием, което допълнително осигурява висока мотивация на учениците във възрастовия сегмент, в който на национално равнище е най-висок рискът от отпадане;
- ✓ във вътрешноучилищните документи (Правилник за дейността на училището и Правилник за вътрешния ред) са разписани конкретни правила за предотвратяване на напускането на училище във всички етапи на образование.

Същевременно динамичното развитие на обществото, промяната на социалната и демографската структура на обществото (вкл. интензивните вътрешно- и външномиграционни потоци) налагат да се развият добрите практики и да се потърсят нови пътища не само за задържането на учениците, но и за осигуряване на качествено образование за всички.

III. Дейности по превенцията на ранното напускане на училище

Основни принципи

СУ „Васил Левски“ е част от образователната система на община Троян и ще следва заложените в областната (Ловеч) и общинската (Троян) програми за превенция на ранното напускане на училище и за обхващане на подлежащите на задължително обучение.

При това се приема че:

- ✓ всяко дете има право на равен достъп до качествено образование;
- ✓ ученикът получава непрекъсната подкрепа за личностно развитие в зависимост от своите индивидуални потребности; при възникване на затруднения в процеса на ученето училището осигурява индивидуална подкрепа;
- ✓ в центъра на образователния процес е ученикът; в процеса на работа се търсят диференцирани педагогически подходи, насочени към интересите му и стимулиращи неговата мотивация и адаптирани към способността да прилага усвоените компетентности на практика;
- ✓ ученикът се стимулира да участва активно в образователния процес;

- ✓ при необходимост се адаптират всички аспекти на образованието, програмите и методите на преподаване, както и формите на комуникация, за да се създадат възможности за включване;
- ✓ приемат се и се зачитат индивидуалните потребности и възможности на всеки ученик; неговите личностни качества, знания, умения и интереси, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че той да развие максимално своя потенциал;
- ✓ всички ученици са равнопоставени и не се допуска никаква дискриминация при образованието и възпитанието им;
- ✓ осъществява се сътрудничество между всички участници в процеса на обучение и възпитание (училище, ученик, семейство, общност), като вземането на решения се извършва в съгласие със законодателството на Република България;
- ✓ във всеки момент процесът на приобщаващото образование е гъвкав и динамичен, съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

Анализ на причините за възможно напускане

Обобщеният опит както на национално, така и на регионално равнище показват, че основните причини за напускане на училище са:

- ✓ Социално-икономически:
  - ниски финансови възможности на семейството/домакинството – под линията на бедността;
  - нисък родителски капацитет;
  - висока цена на учебници и учебни помагала.
- ✓ Личностни и образователни:
  - неразвита национална политика за насочване на учениците към училища, отговарящи на личните им предпочитания и интереси;
  - трудности в усвояване на учебния материал;
  - неадекватна методика и подготовка на учителите;
  - нетолерантно отношение към „различието“;
  - чувство за неуспех, неудовлетворение, ниска самооценка;
  - отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
  - агресия и тормоз в училище;
  - усещане за ограничен контрол върху събитията;
  - специфични проблеми на работата с деца със СОП.
- ✓ Институционални:
  - невлязла в сила нова нормативна база; много незададени параметри на образователния процес;
  - неподходящи учебни програми, професии и профили в професионалните, профилираните и общообразователните училища, които не отговарят на пазара на труда.

Част от възможните причини за ранно напускане или необхващане на децата и младежите са нерелевантни на местно ниво (напр. някои локални стереотипи на поведение; трудностостъпност на отделни селища и пр.) и не се разглеждат от общинските и училищните стратегии.

Интервенция при риск от преждевременното напускане на училище

✓ *Идентифициране на риска* – отчитат се конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

В началото на всяка учебна година класният ръководител с подкрепата и методическото ръководство на педагогическия съветник анализира степента на риск за всички ученици. При възникване на извънредни събития през учебната година, се идентифицира промяната на тези обстоятелства.

✓ Сформира се екип за работа с ученика, назначен със заповед на директора, предложен от класния ръководител и педагогическия съветник.

✓ Разработват се конкретни мерки за работа в конкретния случай.

✓ В края на всяка учебна година се анализират постигнатите резултати.

Основни политики за преодоляване на риска от (ранно) напускане на училище

✓ Развиване на модели за придобиване на професионална квалификация.

✓ Индивидуално и групово наставничество.

✓ Кариерно ориентиране и консултиране.

✓ Подкрепа на личностното развитие на учениците.

✓ Развитие на извънкласни и извънучилищни дейности.

✓ Повишаване участието и ангажираността на родителите.

✓ Привличане на общността.

✓ Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я.

✓ Създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати (валидиране на знания).

Изисквания към конкретните дейности

✓ *всеобхватност на дейностите*: реализират се с координираните усилия на всички участници в образователния процес;

✓ *публичност и прозрачност на цялостната политика*: чрез училищните и местните медии се отразяват принципите и добрите практики на работа;

✓ *съхраняване на личното достойнство* – всички дейности се извършват със зачитане на личното достойнство на ученика, включително чрез неразгласяване на лична информация.

Политиките и мерките, които СУ „Васил Левски“ предприема за преодоляване на причините за отпадане, са подчинени на националните, областните и общинските стратегически мерки, като се отчита спецификата на училището и нуждите от подкрепа на всеки ученик.

Отговорност за гарантирането на равен достъп до качествено образование носи целият колектив.

Общи комплексни дейности

✓ Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от уязвими групи и деца в риск.

- ✓ Предварително координиране на действията на класните ръководители, педагогическия съветник и училищното ръководство.
- ✓ Квалификация на педагогическите специалисти в управлението на конфликти, справянето с агресията и насилието, търсене на адекватна психологическа помощ. Ежегодна вътрешноучилищна квалификация с подкрепата на педагогически съветник и/или психолог.
- ✓ Включване в образование и обучение чрез насочване към занимания, съобразени с потребностите на ученика.
- ✓ Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава.
- ✓ Участие на ученика в дейности в полза на класа или училището; стимулиране на доброволчеството.
- ✓ Изграждане на атмосфера на толерантност към различието у всички ученици.
- ✓ Диагностициране на формите на агресия и тормоз и работа за разрешаване на конфликтите.
- ✓ Стимулиране на мотивацията за учене чрез използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда.
- ✓ Извършване на *ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост чрез изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането.*
- ✓ Професионално ориентиране на учениците, завършващи основно и средно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- ✓ Повишаване участието и ангажираността на родителите в процеса на образование.